

HIV/AIDS: Một Thách thức đối với Kinh tế và Xã hội Việt Nam

*Bài trình bày của Nancy Fee,
Điều phối viên Quốc Gia của UNAIDS tại Việt Nam
Thay mặt Cộng đồng Đối tác Quan tâm*

**Buổi họp Nhóm Tham vấn các nhà tài trợ,
2-3/12/2003**

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Bệnh dịch HIV đang tăng ở Châu Á đòi hỏi sự đối phó khẩn cấp

“...bệnh dịch đang lan rộng với tốc độ nhanh nhất ở chính những khu vực mà trước đây hầu như vẫn an toàn, đặc biệt là Đông Âu và toàn bộ Châu Á.”

Phát biểu của Tổng Thư Ký Liên Hợp quốc
Hưởng ứng ngày Thế giới phòng chống
AIDS Năm 2003.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Bệnh dịch HIV ở Việt Nam đòi hỏi sự đối phó khẩn cấp

“...mối đe dọa của các bệnh dịch trở nên lớn hơn bao giờ hết, với HIV/AIDS và SARS đang là những hiểm họa nghiêm trọng.”

Trích phát biểu của Phó Thủ Tướng Vũ Khoan

“...HIV/AIDS là một quả bom nổ chậm mà chúng ta cần phải tháo ngòi nổ ngay.”

Trích phát biểu của Giám đốc Ngân hàng Thế giới tại Việt Nam

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Cộng đồng các Đối tác Quan tâm tới HIV/AIDS (CCP)

- CCP là một liên hiệp các tổ chức quan tâm đến mối đe dọa ngày càng gia tăng của HIV/AIDS
- Bài phát biểu này chúng tôi kêu gọi có ngay những hành động khẩn cấp để ứng phó với sự gia tăng của bệnh dịch.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Đáp ứng của Quốc gia tính đến ngày hôm nay

- Nghị quyết của Đảng và Pháp lệnh của Quốc hội về công tác phòng chống HIV/AIDS đã được ban hành từ năm 1995
- Ngân sách quốc gia dành cho chương trình phòng chống HIV/AIDS đã được tăng lên;
- Chiến lược Quốc gia Phòng chống HIV/AIDS giai đoạn 2004-2010 đang đang được hoàn tất;
- Tăng cường sự hỗ trợ mạnh mẽ của Đảng, Quốc hội và Chính phủ.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Hỗ trợ của quốc tế cho chương trình HIV/AIDS ở Việt Nam

Các tổ chức Liên Hợp quốc, các tổ chức song phương, tổ chức phi chính phủ quốc tế và các quỹ đã tăng cường hỗ trợ cho công tác phòng chống HIV/AIDS, trong đó bao gồm:

- nguồn tài trợ từ Quỹ Toàn cầu Phòng chống AIDS, Lao và Sốt rét;
- Sáng kiến “3x5” của Tổ chức Y tế Thế giới;
- tăng tài trợ của chính phủ Anh, Mỹ, Na-Uy, Đức, Úc, Canada, ADB và WB.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Những hoạt động can thiệp được thí điểm thành công trong những năm qua

Một số hoạt động can thiệp được thí điểm thành công trong những năm qua, bao gồm:

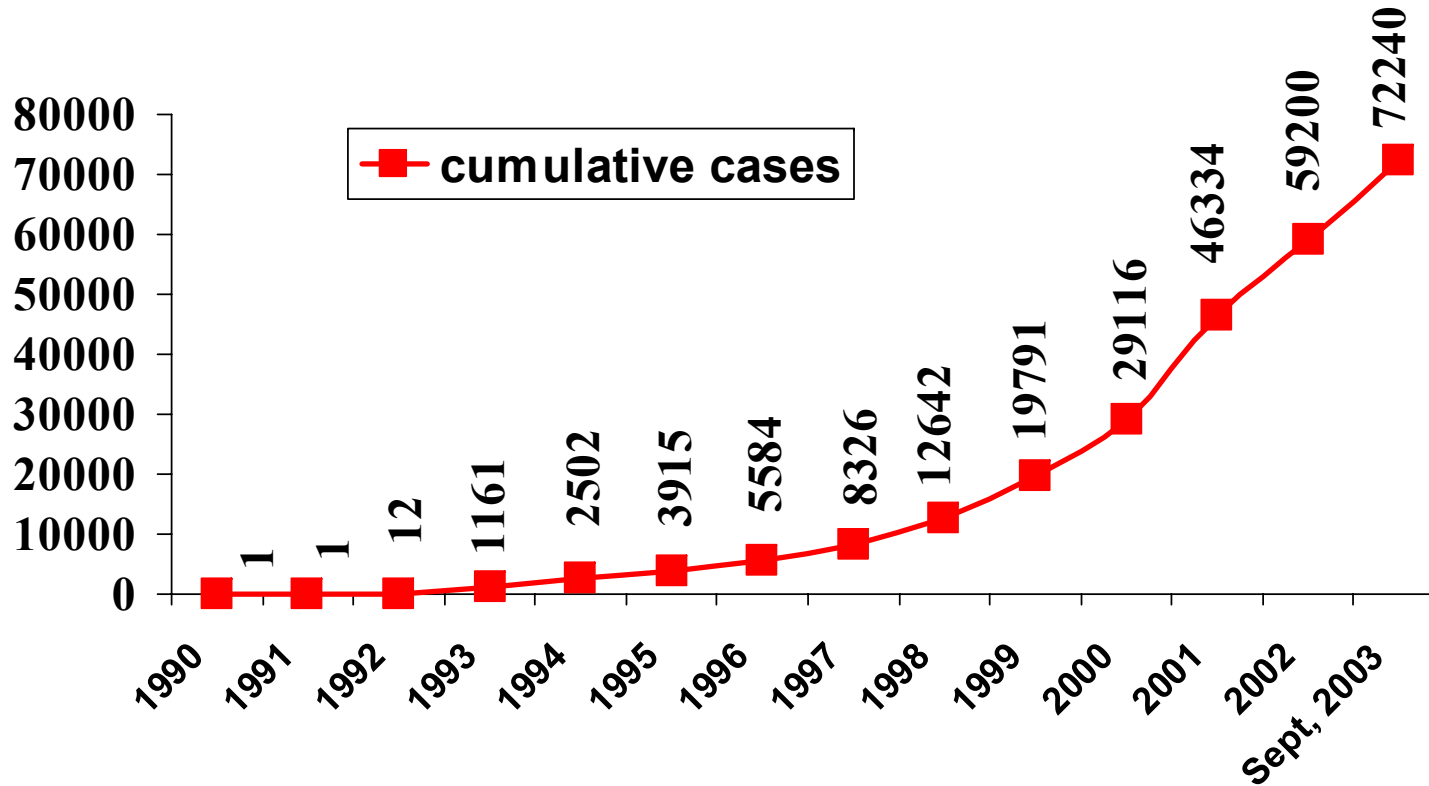
- Chương trình giáo dục đồng đẳng;
- Tư vấn và xét nghiệm tự nguyện HIV;
- Trao đổi bơm và kim tiêm sạch cho người tiêm chích ma túy;
- khuyến khích sử dụng bao cao su ; và
- mở rộng chương trình giáo dục kỹ năng sống cho thanh niên

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Lũy tích số người nhiễm HIV ở Việt Nam 9/2003

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Bằng chứng cho thấy bệnh dịch đang tiếp tục gia tăng

Ba xu hướng quan trọng của dịch bao gồm:

1. số người nhiễm đang tăng
2. dịch đang lan ra cộng đồng
3. dịch tập trung vào thanh niên , và số thanh niên nhiễm HIV độ tuổi từ 15 đến 30 đang tăng lên.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Kinh nghiệm khu vực: Thái Lan

- Tính đặc thù của dịch ở Châu Á là xuất phát từ người tiêm chích ma túy
- Song song với nó là một vụ dịch lây truyền qua nhóm mãi dâm và sau đó lan ra cộng đồng nói chung
- Đây là những kinh nghiệm từ Thái Lan

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Kinh nghiệm từ Thái Lan

Năm

Tình hình dịch

Đầu những năm 1990 Dịch chủ yếu tập chung ở nhóm dân cư có hành vi nguy cơ cao và sau đó HIV lan ra cộng đồng: 44% gái mãi dâm và 7% thanh niên khám tuyến ở miền bắc bị nhiễm.

1992/93

Chương trình đối phó

Chương trình AIDS đặt tại VP Thủ tướng; biện pháp can thiệp đa ngành.

1995

4% nam thanh niên Thái bị nhiễm

2001

Tỉ lệ hiện nhiễm HIV trên toàn quốc giảm ở mức 2.1%.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Bệnh dịch HIV có một sức công phá mạnh mẽ

- Hơn 1 triệu người dân Thái đã bị nhiễm HIV. Khoảng 1/60 tổng dân số.
- Nếu không có những đáp ứng này, Bộ Y tế Công cộng Thái Lan đã ước tính sẽ có hơn 6 triệu người nhiễm HIV.
- Gây hậu quả nghiêm trọng lên kinh tế và ảnh hưởng đến từng cá nhân ở Thái Lan.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Bốn bài học kinh nghiệm từ Thái Lan

1. bệnh dịch bắt đầu từ nhóm dân cư có hành vi nguy cơ cao sau đó lan ra cộng đồng.
2. vai trò lãnh đạo mạnh mẽ đóng vai trò chủ đạo nhằm xoay chuyển tình hình dịch.
3. chính phủ dẫn đầu trong công tác đối phó mạnh mẽ với dịch đã huy động sự tham gia các tổ chức thuộc chính phủ và các tổ chức khác trong công tác phòng chống AIDS .
4. chính sách và các chương trình giải quyết các vấn đề nhạy cảm như tình dục, giới, tính dễ bị tổn thương của người sử dụng ma túy và quyền của người nhiễm HIV/AIDS

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

THÁCH THỨC CỦA HIV/AIDS ĐỐI VỚI XÃ HỘI

a. Với gia đình và thế hệ tương lai

- Bộ Y tế ước tính đến cuối năm 2002, khoảng 160,000 người dân Việt Nam đã bị nhiễm HIV.
- 1/90 số hộ gia đình có người nhiễm HIV.
- Số trẻ em sinh ra từ những bà mẹ nhiễm HIV cũng đang tăng lên; một số bị nhiễm HIV, nhưng đa số là không bị nhiễm HIV; một số em bị rơi ở bệnh viện.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

THÁCH THỨC CỦA HIV/AIDS ĐỐI VỚI XÃ HỘI

a. Với gia đình và thế hệ tương lai

- Bệnh dịch HIV/AIDS tập chung chủ yếu vào thanh niên.
- Thanh niên Việt Nam tuổi từ 15-29 chiếm 64% tổng số các trường hợp nhiễm HIV được báo cáo.
- thanh niên Việt Nam không có những kiến thức và kỹ năng cần thiết để bảo vệ không bị nhiễm HIV/AIDS.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

THÁCH THỨC CỦA HIV/AIDS ĐỐI VỚI XÃ HỘI

a. Với gia đình và thế hệ tương lai

- Bệnh dịch HIV gia tăng trong nhóm thanh niên Việt Nam đã gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến kinh tế .
- Thanh niên chiếm 25% lực lượng lao động và là nguồn nguyên vô giá của đất nước .
- Khi họ nhiễm HIV, năng suất lao động của họ bị mất đi do bệnh tật.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

THÁCH THỨC CỦA HIV/AIDS ĐỐI VỚI XÃ HỘI

a. Với gia đình và thế hệ tương lai

HIV/AIDS liên quan đến vấn đề giới và các vấn đề khác:

- liên quan đến văn hóa, xã hội và kinh tế giữa nam và nữ
- hành vi tình dục, bạo lực, và khả năng tự bảo vệ họ không bị nhiễm HIV

Chúng ta cần phải tìm ra cách để thảo luận những vấn đề này cởi mở hơn.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

THÁCH THỨC CỦA HIV/AIDS ĐỐI VỚI XÃ HỘI

b. Kỳ thị và Phân biệt đối xử

- Sự kỳ thị chống lại người nhiễm HIV/AIDS dẫn đến sự cô lập trong xã hội và lạm dụng nghiêm trọng quyền con người .
- Khiến những nỗ lực phòng chống HIV gặp khó khăn và tốn kém hơn
- người nhiễm HIV/AIDS bị mất việc làm và phải sống dựa vào gia đình và cộng đồng.

Fight against **Chống kỳ thị**
và **phân biệt đối xử** stigma and discrimination

Thách thức với xã hội

b. Kỳ thị và phân biệt đối xử

- Ngày càng có nhiều bằng chứng cho thấy rằng sự phân biệt đối xử người nhiễm HIV/AIDS phổ biến ở Việt Nam, đặc biệt là trong lĩnh vực việc làm và cung cấp dịch vụ y tế.
- Nghiên cứu tiến hành vào tháng 8 năm 2003 trong số những người chủ và công nhân ở thành phố Hồ Chí Minh đã cho thấy sự kỳ thị và phân biệt đối xử khá phổ biến ở cả hai thành phố này
- Mọi người dân Việt Nam đều có quyền làm việc, nhưng người nhiễm HIV/AIDS đang bị từ chối ngay cả quyền cơ bản nhất này để giúp cho bản thân và gia đình

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Thách thức với xã hội

b. Kỳ thị và phân biệt đối xử

Ba hành động có thể giúp giảm sự kỳ thị và phân biệt đối xử:

1. Chúng ta không nên gắn kết HIV với “tệ nạn xã hội”. Những chiến dịch phòng chống “tệ nạn xã hội” không ngăn chặn được việc sử dụng ma túy và mại dâm, và cũng không ngăn được sự gia tăng của HIV.
2. Các nhà lãnh đạo cấp cao nên làm gương cho thấy không có gì đáng sợ khi có mối quan hệ xã hội với người nhiễm HIV.
3. Sự tham gia tích cực của người nhiễm HIV và các chương trình phòng chống HIV/AIDS giúp giảm sự phân biệt đối xử và kỳ thị, và đồng thời cải thiện hiệu quả của chương trình.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Sự phát triển kinh tế

a. Sự phát triển kinh tế

Thành công của kinh tế Việt Nam sẽ tiếp tục nhờ vào

- duy trì tính cạnh tranh ,
- thu hút các nguồn đầu tư trực tiếp từ nước ngoài,
- người lao động khỏe mạnh, có kỹ năng (vốn nhân lực);

Dịch SARS cho thấy lĩnh vực du lịch là lĩnh vực nhạy cảm với bệnh tật và dịch bệnh, và việc gia tăng bệnh dịch HIV có thể cũng làm cho lĩnh vực du lịch bị ảnh hưởng.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Sự phát triển kinh tế

a. Sự phát triển kinh tế

Bệnh dịch HIV/AIDS gia tăng sẽ tăng gánh nặng kinh tế:

- Chi phí chăm sóc y tế sẽ tiếp tục tăng, đặc biệt là việc điều trị các nhiễm trùng cơ hội bị trì hoãn.
- Xã hội sẽ mất đi sự đầu tư cho thanh niên khi họ bị nhiễm HIV.
- Trẻ sơ sinh mồ côi cũng sẽ cần phải được chăm sóc.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Sự phát triển kinh tế

b. Đói nghèo & HIV/AIDS

Khắp nơi trên thế giới, HIV/AIDS có mối liên hệ với đói nghèo, với sự phát triển và đổi mới các lĩnh vực kinh tế.

- Việc thay đổi cơ cấu kinh tế có nghĩa là những gia đình và các cá nhân trở nên dễ bị tổn thương bởi một số các vấn đề xã hội, trong đó có HIV/AIDS.
- Thất nghiệp và thiếu việc làm gây ra áp lực cho con người, và góp phần đưa đến sử dụng ma túy, mại dâm và các hành vi nguy cơ khác.
- Nhiễm HIV cũng đưa các cá nhân và gia đình vào tình trạng nghèo đói.

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Sự phát triển kinh tế

b. Đói nghèo & HIV/AIDS

Kết quả ban đầu của nghiên cứu về Tác động Kinh tế-Xã hội của HIV/AIDS ở Việt Nam cho thấy:

- những gia đình có người nhiễm HIV/AIDS đang trải qua nhiều vấn đề khiến gia đình họ rơi vào tình trạng nghèo đói, như: bệnh tật, tang lễ, nghiện ma túy, mất sức lao động và thất nghiệp

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Sự phát triển kinh tế

b. Đói nghèo & HIV/AIDS

- Chi phí y tế của gia đình tăng lên đáng kể khi gia đình có thành viên bị nhiễm HIV/AIDS, đạt tới hơn 1,000%. Đồng thời cũng là kết quả của việc giảm giáo dục và chi phí lương thực.
- Một nửa số người nhiễm HIV/AIDS đang có việc làm đã bị mất việc do bị ốm hay bị kỳ thị.
- 60% người nhiễm HIV/AIDS đã nói rằng họ gặp khó khăn để trả chi phí lương thực, học hành, chăm sóc y tế và những nhu cầu thiết yếu khác

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử **stigma and discrimination**

Các hành động chính cần thiết

- *Ưu tiên hoạt động phòng chống HIV/AIDS, dựa vào số liệu tình hình dịch*
- *Tham gia của toàn xã hội: Sự đáp ứng đa ngành là cần thiết để đối phó với bệnh dịch. Chỉ thị của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác phòng chống HIV/AIDS ban hành tháng 2 năm 2003 cần phải được đưa vào thực hiện.*

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Các hành động chính cần thiết

- *Hãy cùng nhau chống lại sự kỳ thị và phân biệt đối xử và đảm bảo quyền của người nhiễm HIV được tôn trọng.*
- *Hãy hành động ngay **BÂY GIỜ**: Cần có thêm sự hưởng ứng mạnh mẽ từ lãnh đạo và xã hội.*

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination

Trân trọng Cảm ơn

Fight against **Chống kỳ thị**
và phân biệt đối xử stigma and discrimination